

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๔๕/๒๕๖๑

เรื่องพิจารณาที่ ๑๗/๒๕๖๑

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๑

เรื่อง ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๑ และที่ ๕ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ และมาตรา ๒๑๓ ว่า การตั้งข้อหาของพนักงานสอบสวน และคำสั่งฟ้องของพนักงานอัยการ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ หรือไม่

ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๑ และที่ ๕ (นายสนธิ ลิ้มทองกุล และนายประพันธ์ คูณมี) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ. ๔๕๒๔/๒๕๕๕ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ และมาตรา ๒๑๓ ข้อเท็จจริงตามหนังสือและเอกสารประกอบสรุปได้ดังนี้

พนักงานอัยการเป็นโจทก์ยื่นฟ้องจำเลยที่ ๑ และที่ ๕ ต่อศาลอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๑ มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๑๕ มาตรา ๒๑๖ มาตรา ๓๐๕ และมาตรา ๓๑๐ ต่อมาจำเลยที่ ๑ และที่ ๕ ยื่นคำโต้แย้งต่อศาลอาญา เพื่อขอให้ศาลอาญาส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ และมาตรา ๒๑๓ โดยกล่าวอ้างว่าการเข้าร่วมการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของจำเลยที่ ๑ และที่ ๕ ตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองคุ้มครองไว้ และเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือชุมนุมโดยปราศจากอาวุธ ตามวิถีทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันเป็นสิทธิเสรีภาพที่ประชาชนสามารถกระทำได้โดยชอบ

- ๒ -

นอกจากนั้น การชุมนุมทางการเมืองของจำเลยที่ ๑ และที่ ๕ ยังไม่เคยปรากฏว่ามีคำวินิจฉัยของศาลใดวินิจฉัยว่าการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และมีได้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ การชุมนุมของจำเลยที่ ๑ และที่ ๕ ในคดีนี้จึงมิได้กระทำความผิดอาญาแผ่นดิน และไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ช่วยเหลือ สนับสนุน หรือใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญาตามข้อกล่าวหา ดังนั้น การกระทำของพนักงานสอบสวนในการตั้งข้อกล่าวหาและพนักงานอัยการฟ้องจำเลยที่ ๑ และที่ ๕ เป็นจำเลยในคดีนี้ จึงเป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ อันมีผลทำให้การกระทำของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการเป็นอันใช้บังคับมิได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และเป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของจำเลยที่ ๑ และที่ ๕ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๑๓ จำเลยที่ ๑ และที่ ๕ จึงขอโต้แย้งอำนาจของศาลอาญาในการที่จะใช้บทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญามาบังคับกับคดีนี้ และประมวลกฎหมายอาญาที่พนักงานสอบสวนตั้งข้อกล่าวหาแก่จำเลยที่ ๑ และที่ ๕ และพนักงานอัยการที่นำมาเป็นเหตุฟ้องร้องเพื่อบังคับแก่จำเลยที่ ๑ และที่ ๕ และจำเลยทุกคนในคดี ย่อมไม่อาจบังคับการให้มีผลเหนือกว่ารัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้

ศาลอาญาพิเคราะห์แล้วมีคำสั่งให้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสองดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๑๓ และสำนักงานศาลยุติธรรมได้มีหนังสือส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๑ วรรคสาม

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า หนังสือนี้ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ และมาตรา ๒๑๓ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยมาตรา ๕ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นเช่นนั้นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

ในระหว่างนั้น ให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ” และมาตรา ๒๑๓ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๑) ได้ โดยจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ทราบถึงการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ และให้นำความในมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือวันที่พ้นกำหนดเวลาที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๔๘ วรรคสอง” และมาตรา ๔๗ บัญญัติว่า “การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ ต้องเป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ และต้องมิใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ ... (๔) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ...”

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีที่ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๑ และที่ ๕ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ และมาตรา ๒๑๓ ว่า การตั้งข้อหาของพนักงานสอบสวนและคำสั่งฟ้องของพนักงานอัยการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ หรือไม่ ซึ่งการพิจารณาว่าศาลรัฐธรรมนูญจะรับหนังสือของศาลอาญานี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ หรือไม่ นั้น มีข้อพิจารณาเบื้องต้นก่อนว่าต้องเป็นการโต้แย้งว่า

- ๔ -

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลอาญาจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่าตามคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๑ และที่ ๕ เป็นเพียงการโต้แย้งเกี่ยวกับการตั้ง ข้อกล่าวหาของพนักงานสอบสวนและการมีคำสั่งฟ้องของพนักงานอัยการและการดำเนินการฟ้องร้องคดีนี้ แก่จำเลยที่ ๑ และที่ ๕ ว่าเป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพหรือเป็นการกระทำ ที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ อันส่งผลให้ศาลอาญาไม่มีอำนาจรับฟ้องและ พิจารณาคดีเท่านั้น กรณีจึงเป็นการโต้แย้งเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ มิได้ให้อำนาจศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๑ และที่ ๕ เกี่ยวกับการกระทำของบุคคลว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด กรณีจึง ไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับหนังสือดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ได้

สำหรับข้อที่ว่าศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ หรือไม่ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ได้บัญญัติให้ผู้ที่จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้นั้น จะต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองคุ้มครองไว้เท่านั้น โดยให้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำร้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขไว้ว่า ผู้ร้องต้องยื่น คำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และมาตรา ๔๗ (๔) ได้กำหนดให้การที่จะยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ ต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพได้นั้น ต้องมิใช่เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือ คำสั่งถึงที่สุดแล้ว เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า จำเลยที่ ๑ และที่ ๕ ได้ยื่นคำโต้แย้งต่อศาลอาญา เพื่อให้ส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยและศาลอาญาส่งคำโต้แย้งดังกล่าวให้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย กรณีจึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้

- ๕ -

พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ (๔)

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งไม่รับหนังสือของศาลอาญาไว้พิจารณาวินิจฉัย

(คำสั่งที่ ๔๕/๒๕๖๑)

[Handwritten signature]

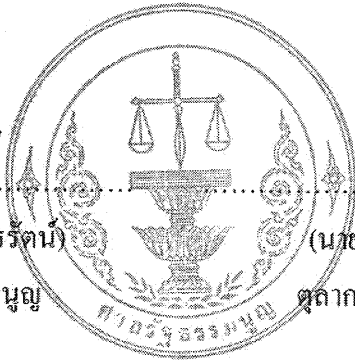
(นายเจริญ ภัคดีชนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Handwritten signature]

(นายชัช ชลวร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Handwritten signature]

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Handwritten signature]

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Handwritten signature]

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Handwritten signature]

(นายอุดมศักดิ์ นิตินนตรี)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ